ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи унвонҷӯи факултети геологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Асламов Бахтовар Раҷабалиевич дар мавзӯи “Хусусиятҳои такомули омилҳои геоэкологии қисми маркази минтақаи Кӯлоб дар шароити тағйирёбии иқлим ва фаъолияти антропогенӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои география аз рӯйи ихтисоси 25.00.36.–Геоэкология ва идоракуни истифодабарии табиат (25.00.36.02.–Соҳаи илмҳои география).

Мавзӯи таҳқиқоти унвонҷӯи Асламов Бахтовар Раҷабалиевич хусусиятҳои такомули омилҳои геоэкологии қисми маркази минтақаи Кӯлоб, хусусан обанбори Селбур ва иншооти ба он вобаста, ки дар ҳолати ногувори геоэкологӣ қарор дорад, дар шароити тағйирёбии иқлим ва фаъолияти антропогенӣ маҳсуб меёбад.

Мақсади таҳқиқот ин омӯзиши омилҳои геоэкологии минтақаи Кӯлоб дар шароити тағйирёбии иқлим, фаъолияти антропогенӣ ва паст намудани таъсирбахшии хавфҳои геоэкологии ба онҳо алоқаманд мебошад. Дар асоси мақсади гузошташуда аз ҷониби унвонҷӯ вазифаҳои зерин ҳали худро ёфтанд: омӯзиши шароитҳои физикӣ–географӣ, геологӣ ва геоэкологии минтақа; ошкор намудани қонуниятҳои тағйирёбии муҳити геоэкологӣ, хосиятҳои равандҳои муҳандисӣ–геоэкологӣ ва муқовимати онҳо ба хавфҳои табиии геоэкологӣ ва таъсири фаъолияти техногенӣ; баҳодиҳии ҳолат ва тағйирёбии шароитҳои геоэкологии минтақа ва истифодабарии усулҳои муосир; арзёбӣ, типпикунонӣ ва паҳншавии хавфҳои геоэкологии табиии минтақа ҳангоми фаъолияти техногенӣ; таҳияи чорабиниҳо оид ба коҳиш ва пешгирии хавфҳои геоэкологии минтақа.

Аз ҷониби унвонҷӯ як қатор навгониҳои илмии таҳқиқоти таҳия карда шудаанд: аввалин маротиба хусусиятҳои шароити муҳандисӣ– геоэкологии минтақа ошкор карда шуданд; хусусиятҳои рушди равандҳои муҳандисӣ–геоэкологӣ ҳангоми фаъолияти техногенӣ муқаррар гардидаанд; бори нахуст хавфҳои геоэкологӣ вобаста ба фаъолияти техногенӣ арзёбӣ шуданд; аввалин маротиба харитаҳои типикунонӣ ва

арзёбии хавфҳои геоэкологии минтақаи Кӯлоб тартиб дода шуданд; бори аввал тадбирҳо ва тавсияҳо оид ба паст намудани таъсирбахшии хавфҳои геоэкологӣ ва техногенӣ, ки дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо ва нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшавандаро асоснок менамоянд.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо ин аз – истифода намудани усулҳои таҳқиқот аз қабили таҳлили кимиёии оби обанбори Селбур ва дарёи Қизилсу, таҳлили гумуснокии гилҳои зеробии обанбори Селбур бо мақсади ҷорӣ намудани усули муосир бо истифода аз нерӯи ҳосилшавандаи маҳаллӣ асоснок карда шудааст.

Аз ҷониби маллифи диссертатсия инчунин нақша ва харитаҳои муҳандисӣ-геологӣ ва геоэкологии минтақа дар миқёсҳои гуногун имконияти омӯзиши сохтори геологии пастхамии Ёхсу, геоморфологӣ, муҳандисӣ-геологӣ, хавфҳои техногенӣ, арзёбии хавфҳои табиӣ ва типпикунонии онҳо, таҳияи буриши геологӣ ва омӯзиши динамикаи лойғуншавии обанбори Селбур, усули коҳиш додани обполоишии зерқабати обанбори Селбур, истифода намудани сементкунонии фавворавӣ, барқарорсозии заминҳои вайроншудаи минтақа бо усули нави аз ҷониби муаллиф тартиб додашуда, таҳия карда шудаанд.

Мундариҷаи таҳқиқоти диссертатсияи мазкур ба бандҳои 1.11, 1.13 ва 1.17 аз рӯйи ихтисоси 25.00.36–Геоэкология ва идоракуни истифодабарии табиат (соҳаи илмҳои географӣ) мувофиқ аст:

1.11. Ҷанбаҳои геоэкологии фаъолияти системаҳои табиӣ ва техникӣ.

1.13. Динамика, механизм, омилҳо ва қонуниятҳои рушди равандҳои хатарноки табиӣ ва техногению табиӣ, пешгӯии рушди онҳо, арзёбии хатарҳо ва хавфҳо, идоракунии хавфҳо, чораҳои пешгирикунанда оид ба коҳиш додани оқибатҳои равандҳои фалокатовар, ҳифзи муҳандисии худудҳо, биноҳо ва иншоотҳо.

1.17. Арзёбии геоэкологии ҳудудҳо. Усулҳои муосири харитасозии геоэкологӣ, системаҳои иттилоотӣ дар геоэкология – ба шиносномаи ихтисоси илмӣ бо пуррагӣ мутобиқат менамоянд.

Пешниҳод: Баъди азнавсозии иншооти ҳаётан муҳими хоҷагии халқи минтақа яъне обанбори Селбур дар тавсияҳои таҳиянамудаи муаллифи диссертатсия

усули қатрагии обёрии заминҳои кишоварзӣ ва ҷори намудани моҳипарварӣ бисёр бо маврид мебуд.

Дар маҷмӯ автореферати диссертатсияи унвонҷӯ Асламов Бахтовар Раҷабалиевич дар мавзӯи “Хусусиятҳои такомули омилҳои геоэкологии қисми марказии минтақаи Кӯлоб дар шароити тағйирёбии иқлим ва фаъолияти антропогенӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои география аз рӯйи ихтисоси 25.00.36.–Геоэкология ва идоракуни истифодабарии табиат (25.00.36.02–Соҳаи илмҳои географӣ) ба талаботи низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои география мебошад.

Мудири кафедраи географияи
иқтисодӣ ва методикаи таълими
географияи Донишгоҳи давлатии
Бохтар ба номи Носири Хусрав,
номзади илмҳои география Қувватов Ф.М.

Имзои Ф.М. Қувватовро тасдиқ мекунам:
Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДБ ба номи Н. Хусрав Исозода Т.И.

Суроға: 735140 индекс, Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Бохтар, кӯчаи С.Айнӣ, 67
Тел.: (83222) 25481
E-mail: ktsu78@mail.ru
«29» 08 с.2025